

Nämnden Svenska rum 28.09.2023 § 67

§ 67

Utlåtande om motion om att få lugna rastlokaler i skolor

Beredning och upplysningar:
Kilpeläinen Anna
Tuulosniemi Susan
Lippo Asko
Saloranta-Eriksson Outi
fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Direktör för sektorn för fostran och lärande Rinta-Aho Harri

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsedelen som svar på ledamot Mia Nores och 36 andra ledamöters motion 15.5.2023 om att få lugna rastlokaler i skolor.

Behandling

Ekonomi- och förvaltningsdirektör Timo Ketonen var föredragande, då direktör för sektorn för Fostran och lärande Harri Rinta-aho var förhindrad.

Beslut

Nämnden Svenska rum
Förslaget godkändes enhälligt.

Redogörelse

Mia Nores och 36 andra fullmäktigeledamöter lämnade 15.5.2023 in en motion där de föreslår att Esbo stad ska utreda möjligheterna att i alla skolor skapa elever möjlighet att tillbringa sina raster på ett lugnt ställe.

Utlåtandet har beretts i samarbete inom sektorn för fostran och lärande av finsk grundläggande utbildning, Svenska bildningstjänster, finsk utbildning på andra stadiet och ungdomstjänster samt sektorstabens serviceområden lokaler samt förvaltning och utveckling. Esbo ungdomsfullmäktige gavs möjlighet att bli hörd 22.8.2023. Trots flera förfrågningar har Esbo ungdomsfullmäktige inte lämnat in sitt utlåtande i ärendet. Utlåtandet om motionen behandlas av nämnden för fostran och lärande 27.9.2023 och av nämnden Svenska rum 28.9.2023.

I motionen konstateras att i och med att skolorna blir större, leder detta till att ljudnivån i dem blir högre och en rastlös stämning blir vanligare. För en del av eleverna är ett stort elevantal och oljud inte ett problem, men för en del påverkar dessa negativt skoltrivseln och till och med skolframgången. En del av barnen belastas av oljud och ett stort elevantal. I utlåtandet hänvisas till en färsk avhandling av specialistläkaren i barnpsykiatri, medicine licentiat Eveliina Varimo, som uppger att det är vanligare att psykosmedicinering bland barn och unga inleds på hösten, vilket ser ut att hänga ihop med belastning i samband med skolstarten. I utlåtandet konstateras också att varje elev har rätt till

raster, under vilka de kan slappna av inför följande lektion. För en del elever, till exempel sådana som har autistiska drag, är en lugn plats nödvändig för att de ska kunna slappna av, lindra stress och trygga deras välfärd, i synnerhet på lång sikt.

Motionen anknyter konkret till Esbo stads vision om att vara en ansvarsfull och human föregångare, där det är bra för alla att lära. Motionen tar upp utvecklingen av socialt hållbara lösningar, vilket är en del av stadens ansvarsfulla föregångarskap, medan att handla jämlikt och mänskligt för sin del hör till ett rättvist Esbo. Motionen stöder också fullmäktigeperiodens mål att vara en ledande stad inom lärande och bildning, samt sektorns berättelse, enligt vilken det är viktigt att stöda välfärden som ligger till grund för lärandet.

Men tanke på välbefinnandet, koncentrationen och återhämtningen bland alla elever och studerande – inte bara dem som har autistiska drag – är det viktigt att få lugna ner sig under skoldagen. För elever och studerande som har neuropsykiatriska utmaningar är detta särskilt viktigt. Praxis som främjar gemenskap, en trygg miljö och psykiskt välbefinnande är en del av varje skoldag. Inom den grundläggande utbildningen i Esbo främjar en verksamhetskultur som följer läroplanen lärande och lösningar som stöder delaktighet och engagemang i skolan, välbefinnande och en hållbar livsstil. Inom gymnasieutbildningen stärker en verksamhetskultur enligt läroplanen studerandens fysiska, psykiska och sociala välbefinnande samt ger dem beredskap att upprätthålla dessa i olika livsskeden. Inverkan på elevernas och studerandenas välbefinnande ska beaktas i allt planerings- och utvecklingsarbete.

I skolor och gymnasier sörjer man alltså för alla elevers välbefinnande. Förutom allmän praxis hittar man vid behov individuella lösningar genom vilka man till exempel minskar på belastningen bland barn med neuropsykiatriska utmaningar. Elevens/studerandens stödbehov och lösningar antecknas i de individuella pedagogiska dokumenten.

Vid utvecklingen av den grundläggande utbildningens läromiljöer beaktas enligt läroplanen skolgemenskapens och varje elevs välbefinnande som helhet. Miljöerna ska vara trygga och hälsosamma och de ska främja elevens friska tillväxt och utveckling på åldersenlig nivå enligt elevens förutsättningar. En god arbetsro och en trevlig miljö utan brådska stöder lärandet och välbefinnandet. I gymnasierna främjar läroplansenliga, mångsidiga, trygga och trivsamma studiemiljöer studiemotivationen, gör erfarenheterna kring studier rikare och uppmuntrar till att agera enligt hållbar utveckling. Gymnasiestuderandena aktiveras också till att utveckla sina studiemiljöer.

Vid planeringen av nya byggnader tar man hänsyn till elevernas behov att lugna ner sig under lektioner och raster. I uppdateringen av skolplaneringsanvisningen, som är under arbete, konstateras att det i skolbyggnader också behövs platser där man kan lugna sig, där det är möjligt att begränsa stimulansen och återhämta sig för att kunna koncentrera sig på studierna. I samband med planeringen definieras var eleverna i årskurs 7–9 får tillbringa sina inneraster. För skolorna i Esbo finns en anvisning för planeringen av gårdar, som för sin del stöder byggandet av mångsidiga och tillräckligt rymliga gårdsområden.

Så som man nämner i motionen, finns det i Esbo redan skolor, där eleverna har ordnats möjlighet att tillbringa en del av rasterna i en lugn miljö, såsom i skolbiblioteket eller i ett annat rum utan oljud.

I årskurs 1–6 är utgångspunkten dock den att rasterna tillbringas utomhus och skolorna har aktivt utvecklat sin rastverksamhet och lånar till exempel ut lekredskap. En lugn plats inomhus förändrar

utgångspunkten för verksamheten helt och hållet och om detta är ändamålsenligt bestäms i skolorna enligt de individuella elevernas stödbehov. En del av skolorna med årskurs 1–6 har efter coronapandemin fortsatt att gradera rasterna, vilket innebär att antalet elever i korridorerna och utomhuslokalerna är lugnare. Att dela upp elevgrupperna på rasterna antingen tidsmässigt eller fysiskt kräver mer personalresurser och lösningarna måste då göras enligt de skolvisa resurserna så att alla elevers säkerhet kan tryggas.

I gymnasierna finns ett antal tysta lokaler för läsning, och flera sådana kan utses till exempel genom lappar där det står ”det här är ett tyst rum”, med hänsyn till byggnadernas möjligheter. Dessutom ordnar gymnasierna, på samma sätt som grundskolorna, under läsåret olika slags lugna, ledda stunder och de studerande får lära sig om hur viktigt det är att återhämta sig, som en del av färdigheterna kring välbefinnande.

Skolorna skiljer sig dock i hög grad från varandra både som fysiska byggnader och i relation mellan elevantal och lokalkapacitet, samt dessutom också i viss mån med tanke på verksamhetspraxis, närmast med tanke på uppläggningsen av lektioner och raster. Ljudnivån i skolorna påverkas av många olika saker, såsom byggnadens form, inklusive entréhallar och korridorer, akustik och hur skolans regler förhåller sig till ljudnivån och användningen av egna apparater under rasterna. I största delen av skolorna möjliggör dock byggnaden och verksamhetskulturen ordnandet av en lugn rastlokal genom interna lösningar i skolan.

Vi uppmuntrar grundskolorna och gymnasierna i Esbo att främja lugn och ro (visuellt, auditivt och socialt) och möjligheten att lugna ner sig under skoldagen i synnerhet genom pedagogiska metoder. Dessutom ska möjligheter till ett eller flera lugna rastställen aktivt sökas, i synnerhet i skolor med årskurs 7–9. Gymnasiestuderande uppmuntras då det är möjligt också till lugna rastpromenader i näromgivningen. Enhetsspecifika lösningar ska dock göras skol-/gymnasievis.

När lugna lokaler ordnas i enheterna ska följande beaktas:

- De lärarresurser som finns inom den grundläggande utbildningen och hur övervakningen av elever ordnas inomhus och utomhus. Läraren har ansvar för eleverna i sin grupp under hela skoldagen.
- Hur lokalerna i små enheter kan användas utanför lektionstid.
- Vilken inverkan det har på välbefinnandet om man eventuellt avstår från utevistelse under raster.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustoaloite rauhallisten välituntitilojen saamiseksi kouluihin 15.5.2023

För kännedom